

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 39/2023**

De mogelijkheid in het Vlaamse Bestuursdecreet om een aanvraag tot openbaarmaking van interne communicatie af te wijzen, is niet ongrondwettig

Het Vlaamse decreet van 2 juli 2021 voert in het Vlaamse Bestuursdecreet een nieuwe uitzonderingsgrond in die toelaat een aanvraag tot de openbaarheid van bestuursdocumenten die betrekking heeft op interne communicatie, te weigeren. Vijf beroepen zijn ingesteld bij het Hof tegen de nieuwe uitzonderingsgrond. De verzoekende partijen zijn van oordeel dat de nieuwe uitzonderingsgrond in strijd is met het recht op toegang tot bestuursdocumenten, het gelijkheidsbeginsel, de rechtsbescherming en de rechten van verdediging.

Het Hof verwerpt de beroepen. Het Hof benadrukt dat de overheidsinstanties bij een aanvraag tot openbaarmaking van interne communicatie steeds het belang van een vertrouwelijk intern besluitvormingsproces moeten afwegen tegen het belang van de openbaarmaking van bestuursdocumenten. De nieuwe uitzonderingsgrond kan niet systematisch worden aangevoerd en niet automatisch worden toegepast. Voorts kan de aanvrager tegen een beslissing van de overheidsinstantie, of het uitblijven ervan, een beroep instellen bij de bevoegde beroepsinstantie. In laatste instantie moeten de bevoegde rechtscolleges erop toezien dat de overheidsinstanties niet oneigenlijk gebruik maken van de uitzonderingsgrond.

1. Context van de zaak

De vzw's Aktiekomitee Red de Voorkempen, Privacy Salon, Vlaamse Vereniging van Journalisten, Journalismfund.eu en Belgische Verbruikersunie Test-Aankoop, de cvba Verbruikers Unie Test Aankoop, een advocatenbureau en verscheidene personen vorderen de vernietiging van artikel 8 van het Vlaamse decreet van 2 juli 2021 tot wijziging van het Bestuursdecreet van 7 december 2018.

Dit decreet voegt in het Vlaamse Bestuursdecreet een **nieuwe uitzonderingsgrond** toe op het recht op toegang tot bestuursdocumenten wanneer de aanvraag tot openbaarheid van bestuursdocumenten betrekking heeft op **interne communicatie**.

2. Onderzoek door het Hof

2.1. Recht op toegang tot bestuursdocumenten (B.9-B.10)

Verscheidene verzoekende partijen voeren aan dat de nieuwe uitzonderingsgrond het recht op toegang tot bestuursdocumenten schendt.

Het Hof stelt vast dat de nieuwe uitzonderingsgrond bepaalt dat de aanvraag tot openbaarmaking van de interne communicatie wordt afgewezen, tenzij het belang van de

openbaarheid primeert. Dit vereist dat de overheid altijd een **belangenafweging** doorvoert tussen het belang om het **interne besluitvormingsproces** niet te ondermijnen en het openbaar belang van de **openbaarmaking van interne communicatie**. De uitzonderingsgrond kan **niet systematisch** worden aangevoerd en **niet automatisch** worden toegepast. De overheidsinstantie moet steeds *in concreto* oordelen of de openbaarmaking afbreuk doet aan het interne besluitvormingsproces.

Voorts kan de aanvrager tegen een beslissing van de overheidsinstantie, of het uitblijven ervan, een **beroep instellen** bij de beroepsinstantie openbaarheid van bestuur en hergebruik van overheidsinformatie. In laatste instantie komt het toe aan de bevoegde rechtscolleges om erop toe te zien dat de overheidsinstanties **niet oneigenlijk gebruik** maken van die uitzonderingsgrond.

De nieuwe uitzonderingsgrond zet artikel 4, lid 1, e), van de [richtlijn 2003/4/EG inzake de toegang tot milieu-informatie](#) en artikel 4, lid 3, c), van het [Verdrag van Aarhus betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden](#) om. Bij het interpreteren van het **begrip « interne communicatie »** moet dus rekening worden gehouden met de **rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie**.

Het Hof besluit dat de nieuwe uitzonderingsgrond het **recht op toegang tot bestuursdocumenten niet schendt**.

2.2. Gelijkheidsbeginsel (B.11-B.12)

Verscheidene verzoekende partijen voeren aan dat de nieuwe uitzonderingsgrond niet in de tijd beperkt is, in tegenstelling tot andere uitzonderingsgronden, en dat de bestaande uitzonderingsgronden volstaan. De verschillende behandeling van personen naargelang ze een bestuursdocument opvragen dat behoort tot de interne communicatie, zou niet redelijk verantwoord zijn.

Het Hof benadrukt dat de nieuwe uitzonderingsgrond beoogt de verspreiding van vertrouwelijke mededelingen te voorkomen. Dit is een wettige doelstelling en de Vlaamse decreetgever mocht ervan uitgaan dat hiervoor de **bijkomende uitzonderingsgrond noodzakelijk** was in het belang van het interne besluitvormingsproces.

Dat de uitzonderingsgrond **geen onderscheid invoert tussen interne communicatie voor of nadat de beslissing is genomen**, maakt de grond op zich niet ongrondwettig. **De verplichte *in concreto* beoordeling beperkt die uitzonderingsgrond wel impliciet in de tijd**. Bij de beoordeling van de aanvraag tot openbaarmaking moeten alle feitelijke en juridische omstandigheden op het tijdstip van de aanvraag in acht worden genomen. De vaststelling of de beslissing al dan niet is genomen, vormt dan ook een beoordelingselement in de belangenafweging.

2.3. Rechtsbescherming en rechten van verdediging (B.13-B.14)

Verscheidene verzoekende partijen menen dat de nieuwe uitzonderingsgrond de rechtsbescherming afbouwt in strijd met het *standstill*-beginsel en de rechten van verdediging schendt.

Het Hof oordeelt dat de nieuwe uitzonderingsgrond **geen aanzienlijke achteruitgang inhoudt van het recht op juridische bijstand**. De overheidsinstanties mogen zich slechts onder strikte

voorwaarden beroepen op de nieuwe uitzonderingsgrond en moeten het belang van de bescherming van de interne communicatie steeds *in concreto* afwegen tegen het belang van de openbaarmaking van bestuursdocumenten. Bovendien zijn de overheidsinstanties verplicht om alle individuele bestuurshandelingen te motiveren, zodat burgers kunnen oordelen of ze beroep wensen in te stellen tegen die bestuurshandeling.

2.4. Prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie (B.15)

Verscheidene verzoekende partijen verzoeken het Hof om een prejudiciële vraag te stellen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie over de geldigheid van artikel 4, lid 1, e), van de richtlijn 2003/4/EG ten opzichte van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

Het Hof stelt vast dat artikel 4, lid 1, e), van de richtlijn 2003/4/EG niet tot doel of tot gevolg heeft de inachtneming van het Handvest te belemmeren. De mogelijkheid voor lidstaten om in een uitzonderingsgrond te voorzien voor interne mededelingen berust op een objectief criterium. Voorts is de overheid verplicht om steeds de verschillende belangen af te wegen.

Bovendien bepaalt de richtlijn dat een aanvrager toegang moet hebben tot een snelle en weinig kostelijke administratieve beroepsprocedure, evenals tot een gerechtelijke beroepsprocedure waarvan de beslissingen definitief en bindend zijn voor de overheidsinstantie.

Het Hof besluit hieruit dat de mogelijkheid voor de lidstaten om een bijkomende uitzonderingsgrond in te voeren voor interne communicatie geen afbreuk doet aan de openbaarheid van bestuur, het gelijkheidsbeginsel en het recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een onpartijdig gerecht. Het is dan ook **niet nodig om een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie te stellen**.

3. Besluit

Het Hof **verwerpt** de beroepen tot vernietiging tegen het Vlaamse decreet van 2 juli 2021 tot wijziging van het Bestuursdecreet van 7 december 2018.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel “media” van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Sarah Lambrecht](#) | 02/500.12.83 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21 | [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218

Volg het Hof via Twitter [@ConstCourtBE](#)